

จับตา RCEP กรอบการค้าเสรีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก... FTA ที่เปิดกว้างที่สุดเท่าที่ไทยเคยมี

▶ ประเด็นสำคัญ

- ในที่สุด RCEP กรอบการค้าเสรีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกก็สามารถบรรลุการเจรจา โดยจะลงนามความตกลงระหว่างการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2563 ซึ่งเมื่อแต่ละประเทศให้สัตยาบันก็น่าจะเริ่มเปิดเสรีได้ในช่วงครึ่งหลังปี 2564 ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า แม้อาเซียนจะมี FTA กับจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์อยู่แล้ว แต่การรวมเป็น RCEP โดยมีเป้าหมายการเปิดเสรีในด้านต่างๆ ให้มากที่สุดส่วนหนึ่งเพื่อสร้างความน่าสนใจให้ทัดเทียมกับ CPTPP แต่ในความเป็นจริงทั้งสองความตกลงไม่สามารถทดแทนกันได้ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตที่ RCEP เน้นหนักไปยังภูมิภาคเอเชีย ขณะที่ CPTPP น่าสนใจตรงที่สามารถเชื่อมห่วงโซ่การผลิตกับในภูมิภาคอเมริกาได้มากกว่า
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า ในความเป็นจริงแล้วสินค้าไทยที่ได้ประโยชน์เพิ่มเติมจากความตกลง RCEP นี้มีไม่มาก เพราะส่วนใหญ่เปิดเสรีการค้าไปแล้ว แต่การเคลื่อนย้ายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการผลิตที่อยู่ในเครือข่ายห่วงโซ่การผลิตของนักลงทุนน่าจะทำให้ไทยได้านิสงส์เพิ่มเติม อาทิ เคมีภัณฑ์ เม็ดพลาสติก ยานยนต์และส่วนประกอบ เซมิคอนดักเตอร์และ ICs อีกทั้ง RCEP ยังเอื้อให้ไทยสามารถเกาะติดไปกับห่วงโซ่การผลิตของเอเชียได้อย่างเหนียวแน่นยิ่งขึ้น
- อย่างไรก็ตาม คงต้องยอมรับว่า FTA เป็นอีกปัจจัยที่นักลงทุนต่างชาติเองก็ให้ความสำคัญในการวางแผนขยายธุรกิจด้วยเช่นกัน ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า ถึงเวลาแล้วที่ไทยต้องเลือกว่า 1) **ปรับตัวให้สอดคล้องกับมาตรฐานของความตกลง FTA ที่มีมาตรฐานสูง** โดยเข้าร่วมเจรจากับ CPTPP หรือเจรจากับสหราชอาณาจักร สหภาพยุโรป ตลอดจนอังกฤษ หรือ 2) **ปรับตัวให้เป็นที่น่าสนใจของนักลงทุนต่างชาติแม้ไม่มี FTA กับชาติตะวันตก** ซึ่งไม่ว่าจะทางไหนไทยก็ต้องปรับตัวเพราะมีทั้งผู้ที่ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ซึ่งภาครัฐบาลไทยต้องเตรียมมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอยู่ดี

ในที่สุดความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค หรือ RCEP (Regional Comprehensive Economic Partnership) ซึ่งประกอบด้วยชาติสมาชิก 15 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ รวมกับ Plus 5 คือ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ก็สามารถบรรลุการเจรจาพร้อมกันที่มีมายาวนานตั้งแต่ปี 2555 จนกระทั่งมาถึงการลงนามที่จะมีขึ้นในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 37 ที่ประเทศเวียดนาม ในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2563 โดยความตกลง RCEP นี้ นับเป็นกรอบการค้าเสรีที่มีทั้งขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลกคิดเป็นร้อยละ 31 ของ GDP โลก และขนาดตลาดผู้บริโภคที่ใหญ่ที่สุดในโลกด้วยจำนวนประชากรถึง

2,300 ล้านคน อย่างไรก็ตาม RCEP คงต้องรอให้รัฐสภาของชาติอาเซียนอย่างน้อย 6 ประเทศ และ Plus 5 อย่างน้อย 4 ประเทศ ให้สัตยาบันจึงจะมีผลบังคับใช้ได้ซึ่งคาดว่าจะอยู่ในช่วงครึ่งหลังของปี 2564 **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย** มองว่า RCEP จะส่งผลกระทบต่อการค้าและการลงทุนของไทยใน 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

- RCEP เป็นความตกลงที่เปิดกว้างที่สุดและมีมาตรฐานด้านต่างๆ สูงที่สุดเท่าที่ไทยเคยมีมา ทั้งในแง่ของเป้าหมายการลดภาษีสินค้าสูงที่สุดถึงร้อยละ 99 ของจำนวนรายการสินค้าทั้งหมด นับว่าสร้างโอกาสให้สินค้าไทยทำตลาดได้มากขึ้นจากความตกลงเดิมที่มีอยู่ โดยปัจจุบันไทยส่งออกไปตลาดนี้มีมูลค่า 9.18 หมื่นล้านดอลลาร์ฯ (ในช่วง 9 เดือนแรกปี 2563) คิดเป็นร้อยละ 53.1 ของการส่งออกไทยไปตลาดโลก นอกจากนี้ RCEP ยังเป็นความตกลงที่มีมาตรฐานการเจรจาที่สูงกว่าความตกลงใดๆ ที่ไทยเคยมี อันจะช่วยยกระดับการผลิตและการส่งออกของไทยไปสู่มาตรฐานของความตกลงในรูปแบบพหุภาคีในระดับที่สูงขึ้น โดย RCEP มีการเจรจาครอบคลุมในเกือบทุกเรื่อง (ยกเว้นด้านแรงงาน สิ่งทอและประเด็นด้านรัฐวิสาหกิจ) ที่ใกล้เคียงกับแผนงานของ CPTPP (ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นเอเชียแปซิฟิกหรือ Comprehensive and Progressive agreement for Trans-Pacific Partnership) แต่ต่างกันว่า RCEP มีความอ่อนปรนและเอื้อประโยชน์ด้านเศรษฐกิจแก่ประเทศสมาชิกมากกว่า และไม่ส่งผลกระทบต่อเชิงลบทางด้านสังคมเหมือนกรอบ CPTPP

- การเกิดขึ้นของ RCEP ช่วยสร้างสมดุลการค้าและการลงทุนในสองฟากฝั่งของโลก โดยเป็นการผนึกกำลังครั้งสำคัญของชาติเอเชียที่มีจีนเป็นแกนนำความตกลงเพื่อให้ภูมิภาคนี้มีบทบาทมากขึ้นในเวทีโลก คานอิทธิพลชาติตะวันตกที่มีต่อประเทศสมาชิก โดยเฉพาะประเทศในอาเซียน **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย** มองว่า RCEP จะกลายเป็นกลุ่มการค้าที่มีหวังใช้การผลิตเหนียวแน่น เอื้อประโยชน์ต่อการผลิตและการค้าในซีกโลกตะวันออก ด้วยจุดเด่นของกฎแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origins: ROOs) ที่เป็นหนึ่งเดียวกันและมีความยืดหยุ่นมากกว่าความตกลง FTA ระหว่างอาเซียนกับประเทศในกลุ่ม Plus 5¹

สำหรับไทยที่มีความสัมพันธ์ทางการค้าการลงทุนอย่างเหนียวแน่นกับประเทศสมาชิก RCEP อยู่แล้ว **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย** มองว่า ในระยะข้างหน้าไทยจะได้รับอานิสงส์ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพิ่มขึ้น โดยผลทางตรงจะมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิก RCEP ขณะที่ผลทางอ้อมจะมาจากกรณีที่ประเทศ Plus 5 จะลดกำแพงภาษีระหว่างกันเป็นครั้งแรก ซึ่งการเกิดขึ้นของ RCEP จะยิ่งทำให้ไทยยังคงเป็นตัวเล็งหลักของฐานการผลิตที่สำคัญในฝั่งเอเชีย โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ไทยยังคงมีความได้เปรียบในด้านการผลิตและส่งออก อาทิ ยานยนต์และชิ้นส่วน เม็ดพลาสติกและผลิตภัณฑ์พลาสติก เคมีภัณฑ์ ยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง ชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อนึ่ง การที่ประเทศ Plus 5 มีแนวโน้มค้าขายกันเองมากขึ้นจากการลดกำแพงภาษีระหว่างกันครั้งนี้คงไม่ส่งผลให้เกิดการแย่งชิงตลาดกับสินค้าอาเซียนและสินค้าไทยที่ทำตลาดอยู่ก่อนแล้วในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นสินค้าคนละประเภทกัน

อนึ่ง แม้ว่าไทยอาจได้อานิสงส์ทางการค้าการลงทุนจากการเข้าเป็นสมาชิก RCEP ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว **ข้อตกลง RCEP อาจเอื้อประโยชน์ทางการค้าการลงทุนระหว่างประเทศในกลุ่ม Plus 5 มากกว่า** โดยการเกิดขึ้นของ RCEP แทบไม่เปลี่ยนแปลงภาพโครงสร้างการค้า

¹ โดยเกณฑ์กฎ ROOs ภายใต้ข้อตกลง RCEP ส่วนใหญ่จะเป็นเกณฑ์ทางเลือก โดยสินค้าไทยที่จะเข้าข่ายได้ถิ่นกำเนิดสินค้าและใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีระหว่างกันได้ ก็ต่อเมื่อผลิตผ่านเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างเกณฑ์สัดส่วนมูลค่าเพิ่มภายในภูมิภาค หรือเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงที่กีดกลางการ ต่างจาก FTA ฉบับอื่นที่อาจมีกฎตายตัวจำเพาะสินค้า

ของไทยมากขึ้น เนื่องจากผลบวกทางตรงเพิ่มเติมจากการเปิดเสรีการค้ามีจำกัด เนื่องจากสินค้าส่วนใหญ่ที่นำเข้าได้ลดภาษีไปแล้วตามกรอบ FTA อาเซียนกับประเทศ Plus 5 ขณะที่ผลบวกทางอ้อมก็กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มสินค้าที่ไทยอยู่ในห่วงโซ่การผลิตเดิมที่ส่งไปยัง Plus 5 นอกจากนี้การที่อินเดียยังไม่ได้เข้าร่วมความตกลง RCEP อย่างเป็นทางการนั้น ทำให้ข้อตกลง RCEP มีความน่าสนใจน้อยลงในสายตาของนักลงทุนต่างชาติในกลุ่ม RCEP ซึ่งยังคงต้องรอท่าทีจากอินเดียว่าจะตัดสินใจกลับเข้ามาร่วมกับกรอบความตกลง RCEP นี้หรือไม่

โอกาสขยายตลาดสินค้าของสมาชิก RCEP

อัตรา MFN rate ของแต่ละประเทศ	สินค้าในประเทศ RCEP ที่ได้ภาษีสงฆ์จากการลดภาษีระหว่างกันเป็นครั้งแรก	โอกาสสินค้าไทยผ่านห่วงโซ่การผลิต	
		ไทยมีโอกาสผ่านห่วงโซ่การผลิต	ไทยไม่มีห่วงโซ่การผลิต
จีน (9.9%)	<ul style="list-style-type: none"> สินค้าญี่ปุ่นทำตลาดในจีน: ICs รถยนต์นั่ง ชิ้นส่วนยานยนต์ เครื่องจักรกล ซึ่งเสียภาษีอยู่ที่ร้อยละ 1.4-25 	✓ ยานยนต์และชิ้นส่วน	
ญี่ปุ่น (4.0%)	<ul style="list-style-type: none"> สินค้าจีนทำตลาดในญี่ปุ่น: เสื้อผ้า กระเป๋า และเครื่องเล่นเกม มีอัตราภาษีที่ประมาณร้อยละ 9.1-10.8 	✓ เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์พลาสติก	
	<ul style="list-style-type: none"> สินค้าเกาหลีใต้ทำตลาดในญี่ปุ่น: ยาสูบ และผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มีอัตราภาษีอยู่ที่ร้อยละ 4.3-6.5 	✓ เคมีภัณฑ์บางประเภท	
	<ul style="list-style-type: none"> สินค้านิวซีแลนด์ทำตลาดในญี่ปุ่น: ซีส ผลิตภัณฑ์จากนม เนื้อสัตว์ โดยปัจจุบันภาษีอยู่ที่ร้อยละ 24.1-38.5 		✓
เกาหลีใต้ (13.9%)	<ul style="list-style-type: none"> สินค้าญี่ปุ่นทำตลาดในเกาหลีใต้: เซมิคอนดักเตอร์ ICs ยานยนต์ ผลิตภัณฑ์พลาสติก มีอัตราภาษีที่ร้อยละ 0.3-8 	✓ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์บางประเภท เม็ดพลาสติก	
นิวซีแลนด์ (2.0%)	<ul style="list-style-type: none"> สินค้าญี่ปุ่นทำตลาดในนิวซีแลนด์: รถยนต์ รถบรรทุก อัตราภาษีที่ร้อยละ 6.2 และ 1.5 	✓ ยานยนต์และชิ้นส่วน	
อาเซียน (0%-11.2%)	มี FTA กับทุกประเทศใน RCEP		

ที่มา: รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

อย่างไรก็ดี ในภาวะที่ทั่วโลกต่างใช้มาตรการกีดกันการค้าการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เพื่อปกป้องธุรกิจของประเทศตนเอง ประกอบกับในปัจจุบันความสามารถทางการแข่งขันของไทยเริ่มลดน้อยลงเมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอื่นใน RCEP โดยเฉพาะบทบาทมากขึ้นของเวียดนามในการเป็นฐานการผลิต ด้วยจุดเด่นที่สามารถเชื่อมโยงการค้าการลงทุนได้ทั้งภูมิภาคเอเชียผ่านความตกลง RCEP และเชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับฝั่งประเทศในแถบตะวันตกผ่านความตกลง FTA เวียดนาม-EU และ CPTPP ซึ่งไทยยังไม่ได้เข้าร่วม

ดังนั้นแล้ว สิ่งสำคัญสำหรับไทยเวลานี้คงต้องยอมรับว่าการจัดทำความตกลงทางการค้าเสรีกับนานาชาติเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ช่วยลดอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดปลายทางได้เป็นอย่างดี และเป็นอีกปัจจัยที่นักลงทุนต่างชาติเองก็ให้ความสำคัญในการวางแผนขยายธุรกิจด้วยเช่นกัน **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า** ถึงเวลาแล้วที่ไทยต้องเลือกว่าจะปรับตัวอย่างไรท่ามกลางการแข่งขันที่เข้มข้นในตลาดโลก ระหว่าง **1) ปรับตัวให้สอดคล้องกับมาตรฐานของความตกลง FTA ที่มีมาตรฐานสูง** โดยเข้าร่วมเจรจากับ CPTPP หรือเจรจากับสหรัฐฯ สหภาพยุโรป ตลอดจนอังกฤษ หรือ **2) ปรับตัวให้เป็นที่น่าสนใจของนักลงทุนต่างชาติแม้ไม่มี FTA กับชาติตะวันตก** พร้อมทั้งยกระดับภาคการผลิตของไทยให้สอดคล้องกับความต้องการตามกระแสตลาดโลก โดยเฉพาะในอุตสาหกรรม S-Curve ซึ่งไม่ว่าจะทางไหน ไทยก็ต้องปรับตัว เพราะมีทั้งผู้ที่ได้ประโยชน์ และผู้ที่เสียประโยชน์ที่ต้องการมาตรการเยียวยาจากภาครัฐ

Disclaimer

รายงานวิจัยฉบับนี้จัดทำเพื่อเผยแพร่ทั่วไป โดยจัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ แต่บริษัทฯ มิอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ หรือความสมบูรณ์เพื่อใช้ในทางการค้าหรือประโยชน์อื่นใด บริษัทฯ อาจมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ผู้ใช้ข้อมูลต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้ข้อมูลต่างๆ ด้วยวิจารณญาณของตนเองและรับผิดชอบในความเสี่ยงเองทั้งสิ้น บริษัทฯ จะไม่รับผิดชอบผู้ที่ใช้หรือบุคคลใดในความเสียหายใดจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลในรายงานฉบับนี้จึงไม่ถือว่าเป็นการให้ความเห็นหรือคำแนะนำในการตัดสินใจทางธุรกิจ แต่อย่างใดทั้งสิ้น